

***TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN
TOIMEENTULOTUEN
SOVELTAMISOHJEET
Etelä-Pohjanmaan kunnissa***

Etelä-Pohjanmaa 2017

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ.....	2
1.1 TUEN HAKEMINEN.....	2
1.2 TUEN MYÖNTÄMINEN	2
1.3 PÄÄTÖS	2
2 TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI.....	3
2.1 MUUT ASUMISKULUT	3
2.2 ERITYISET TARPEET JA OLOSUHTEET	3
3 EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI.....	6

1 YLEISTÄ

Toimeentulotuen tarkoituksesta säädetään toimeentulotukilain 1 § seuraavasti: Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta välttämätön toimeentulo.

Kuntien sisäisillä ohjeilla on tarkoitus yhtenäistää ja tarkentaa tuen myöntämisen käytäntöjä. Ohjeita tulee soveltaa rinnakkain toimeentulotukilain ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden kanssa (STM julkaisuja 2013:4) siten, että ne eivät ole ristiriidassa. Lisäksi kuntien ohjeiden tarkoituksena on parantaa toimeentulotuen laadullista sisältöä.

1.1 TUEN HAKEMINEN

Toimeentulotukea kunnasta haetaan kirjallisella hakemuksella tai suullisella hakemuksella esim. ajanvarauksella sosiaalitoimeen, neuvottelussa tai kotikäynnillä. Kunnasta voi hakea suoraan toimeentulotukea vain silloin, kun henkilöllä tai perheellä on Kelassa voimassaoleva toimeentulotukipäätös ja toimeentulotukilaskelma. Muussa tapauksessa asiakkaan tulee hakea ensin Kelan perustoimeentulotukea. Hakijan ei välttämättä tarvitse itse tunnistaa hakeeko täydentävää vai ehkäisevää toimeentulotukea vaan asia tulee ratkaista kunnassa lain mukaisesti. Kela voi tarpeen mukaan siirtää asiakkaan hakemuksesta kunnalle kuuluvat toimeentulotuen osat kuntiin käsiteltäväksi.

1.2 TUEN MYÖNTÄMINEN

Toimeentulotuen myöntää oleskelukunta, joka on se kunta, missä tuen hakija vakituisesti asuu. Ulkopaikkakuntalainen voi saada korkeintaan kiireellistä toimeentulotukea. Hakemuksen kiireellisyyden arvioi sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja tarvittaessa yhteistyössä Kelan kanssa. Kiireelliseen hakemukseen tulee tehdä päätös samana päivänä hakemuksen saapumisesta tai viimeistään seuraavana arkipäivänä.

Toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti hakemisajankohdan kuukaudelle. Harkinnalla erityisen tarpeen perusteella tukea voidaan myöntää takautuvasti tukeen oikeuttaviin maksamattomiin menoihin.

1.3 PÄÄTÖS

Toimeentulotukipäätös kaikkiin hakemuksiin annetaan kirjallisena viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta tai pyydettyjen lisäselvitysten saapumisesta. Päätöksessä tulee aina perustella ne asiakkaan esittämät vaatimukset, joita ei hyväksytty kokonaisuudessaan viranhaltijan harkinnasta johtuen. Päätöksessä tulee näkyä, mille ajalle se on tehty. Päätös sisältää oikaisuvaatimusohjeet.

2 TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI

Täydentävää toimeentulotukea myönnetään

- a) muihin kuin perustoimeentulotuessa huomioituihin asumiskuluihin ja
- b) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuviin toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkittuihin menoihin.

2.1 MUUT ASUMISKULUT

Täydentävää toimeentulotukea huomioitaessa muina kuin perustoimeentulotuessa huomioitavina asumiskuluina voidaan huomioida mm. kodin perustamiskustannuksia.

Kodin perustamiskustannukset

Kodin perustamiskustannuksiin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea poikkeustapauksissa, kun se hakijan tausta ja olosuhteet huomioon ottaen on välttämätöntä kodin perustarvikkeiden saamiseksi esim. pitkän laitoshoidon/asunnottomuuden jälkeen tai nuoren itsenäistymisen tuke-
miseksi. Hakijan tulee tehdä selvitys hankinnoista ja kustannusarvio, johon toimeentulotukea haetaan. Kodin perustamiskustannuksiin voidaan myöntää 200-500p perheen koosta riippuen.

Huostassa olleiden lasten siirtyessä itsenäiseen asumiseen käytetään ensisijaisesti lastensuojelulain mukaisia itsenäistymisvaroja. Kodinperustamiskuluihin voidaan myöntää toimeentulotukea pääsääntöisesti kerran, jos esim. asunnottomuus häätöjen vuoksi on toistuvaa. Jos henkilöllä on kodin hankinnoista johtuvaa osamaksuvelkaa, osamaksueriä ei huomioida menoina.

Kotona asumista tukevat palvelut ja palveluasuminen

Tukipalveluihin (esim. siivouspalveluun, pyykkipalveluun, vaatehuoltoon, kauppapalvelut, turvapuhelin/ turvaranneke) voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea asiakkaan palvelutarve ja tulot huomioiden.

2.2 ERITYISET TARPEET JA OLOSUHTEET

Kodin hankinnat

Pitkäaikaisesti pienituloisille lapsiperheille tai pitkäaikaisasiakkaille erityisestä perustellusta syystä voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömiin kodin hankintoihin. Pyykinpesukoneen kustannuksina huomioidaan enintään 250p.

Lasten tarvikkeet

Pitkäaikaisesti pienituloisten lapsiperheiden kohdalla voidaan täydentävää toimeentulotukea myöntää suurempiin lastentarvikehankintoihin. Työntekijä arvioi asiakkaan kanssa tarpeen esim. kuinka usein ko. tukea myönnetään.

- Vaunut max. 250p
- Sänky patjoineen max. 130p,
- Turvakaukalo max. 50p tai turvaistuin max. 80p

Lasten harrastusmenot

Kouluikäisten lasten harrastusmenot sisältyvät pääsääntöisesti perusosalla katettaviin menoihin. Täydentävää toimeentulotukea lasten harrastusmenoihin voidaan myöntää, jos perheellä on pitkäaikainen asiakkuus. Ensisijaisesti tukea myönnetään koulussa tarvittaviin perusliikuntavälineisiin (koululaisille sukset ja luistimet).

Perusliikuntavälineisiin max. 100p/lapsi/v.

Tukea voidaan myöntää myös muihin harrastuksiin. Pääsääntöisesti tuetaan ohjattua harrastustoimintaa yksi säännöllinen harrastus / lapsi / vuosi. Harrastustoimintaa voidaan tukea myös lastensuojelun avoimuuden tukitoimena, mikäli toimeentulotuen myöntämiskriteerit eivät täyty. Harrastuskuiluista tulee esittää tositteet sosiaalitoimeen.

Harrastustoimintaa (erityinen harrastus) voidaan tukea max. 300p/v. (150p kevät/150p syksy)

Opinnot

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää opiskelijalle opiskelusta aiheutuviin hankintoihin ja muihin pakollisiin menoihin perheen pienituloisuuden perusteella. Ensisijaisesti tuetaan pääsääntöistä opiskelua ensimmäiseen ammattiin.

Kirjat (lukion/keskiasteen kirjat), yo-koemaksut, tietokone, työvaatteet ja välineet yhteensä max. 600p/v.

Tietokoneen hankintaan myönnetään tukea vain niihin opintoihin joihin, kone on välttämätön (peruskoulun jälkeinen ensimmäinen keskiasteen tutkinto). Myös pääsykoemaksut voidaan huomioida menoina.

Tavallista suuremmat vaatemenot

Vaatetuskulut sisältyvät perusosaan, eikä vaatekustannuksiin myönnetä pääsääntöisesti toimeentulotukea.

Romaninaisen vaatetukseen voidaan perusosaan sisältyvien vaatemenojen lisäksi myöntää hankintakuluina enintään joka toinen vuosi 450p. Tämä edellyttää pitkäaikaista pienituloisuutta ja hankinnan maksimikulu huomioidaan laskelman mukaisena. Tuki voidaan myöntää romanasusteita säännöllisesti päivittäin käytävälle, vähintään kaksi vuotta paikkakunnalla olleella maksusitoumuksena tai kuittia vastaan. Ennen tuen myöntämistä selvitetään edellisestä asuinkunnasta, koska on viimeksi tuettu asusteiden hankintaa toimeentulotuella. Tukea myönnettäessä käytetään pääsääntöisesti maksusitoumusta valmistajalle, jolta löytyy voimassa oleva Y-tunnus.

Matkakulut

Matkakustannukset sukulaisten luo, työnhakuun (mahdollisuus saada työvoimatoimistosta), oikeudenkäyntiin, kotipaikkakunnalle ym. sisältyvät pääsääntöisesti perusosaan. Erityisen perustellusta syystä matkoja voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa, esim. hautajaisiin tai tutkintoon johtavaan opiskeluun liittyviin kohtuullisiin matkakustannuksiin edullisimman matkustustavan mukaan. Mikäli oman auton käyttö on perusteltua, myönnetään enintään 0,20p/km.

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistumista tuetaan täydentävällä toimeentulotuella.

Hautauksesta aiheutuvat kustannukset

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää välttämättömiin ja kohtuullisiin hautauksesta aiheutuviin kuluihin varattomalle kuolinpesälle perunkirjoituksen jälkeen. Vainajan tulot ja varat (ei velat) otetaan huomioon täysimääräisesti ja niistä on ensisijaisesti maksettava hautauskulut. Mikäli vainajalla on perittävää varallisuutta, voidaan siitä tehdä takaisinperintä.

Tukea haetaan vainajan asuinkunnan sosiaalitoimesta. Hakemuksen liitteinä tulee olla perukirja ja hautauksesta aiheutuneet laskut.

Hautauksesta aiheutuviksi välttämättömiksi kuluiksi katsotaan (vainajan arkkuun huolto, välttämättömön kuljetus ja seurakunnan lasku hautaamisesta aiheutuviin kuluihin/tai tuhkaus) sekä arkku (max.700p).

Hautauksesta aiheutuviksi välttämättömiksi kuluiksi **ei** katsota lehti-ilmoituksia, muistotilaisuutta, tai hautakiveä.

Hautajaisiin osallistuville vainajan lähiomaisille (=puoliso, lapsi, vanhemmat, sisarukset) kukkara-haa voidaan myöntää enintään 50p/kotitalous. Pitkäaikaisesti pienituloisille voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea hautajaisvaatetukseen erityisen perustellusta syystä.

Muut erityisistä tarpeista aiheutuvat menot

Eduvalvontapalkkio otetaan laskelmassa täydentävän menona huomioon.

3 EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Ehkäisevästä toimeentulotuesta säädetään toimeentulotukilaissa (1412/1997) §13. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on tukea taloudellisissa vaikeuksissa olevia ihmisiä ja torjua heidän syrjäytymistään. Ehkäisevän tuen avulla edistetään henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistään pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktiivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin

Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu perus- tai täydentävään toimeentulotukeen. Ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti kertaluontoisesti henkilön tai perheen poikkeuksellisessa elämäntilanteessa. Ehkäisevä toimeentulotuki voidaan myös osittain tai kokonaan periä takaisin (ToTul §20).

Etelä-Pohjanmaan kunnissa ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisen erityisenä painopistealueena ovat lapsiperheiden köyhyyden ehkäiseminen, nuoret sekä aktivoinnin ja työllistymisen edistäminen. Tavoitteena on myös huono-osaisuuden ylisukupolvisuuden vähentäminen.

Lisäksi ehkäisevää toimeentulotukea voidaan käyttää asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi, omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin ja äkillisissä kriisitilanteissa.

Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen edellyttää sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arviointia ja arviota siitä, miten ehkäisevä toimeentulotuki vaikuttaa asiakkaan tai perheen tilanteeseen. Mikäli osa tai koko tuki peritään takaisin, on päätökseen kirjattava myös takaisinperinnän maksusuunnitelma.